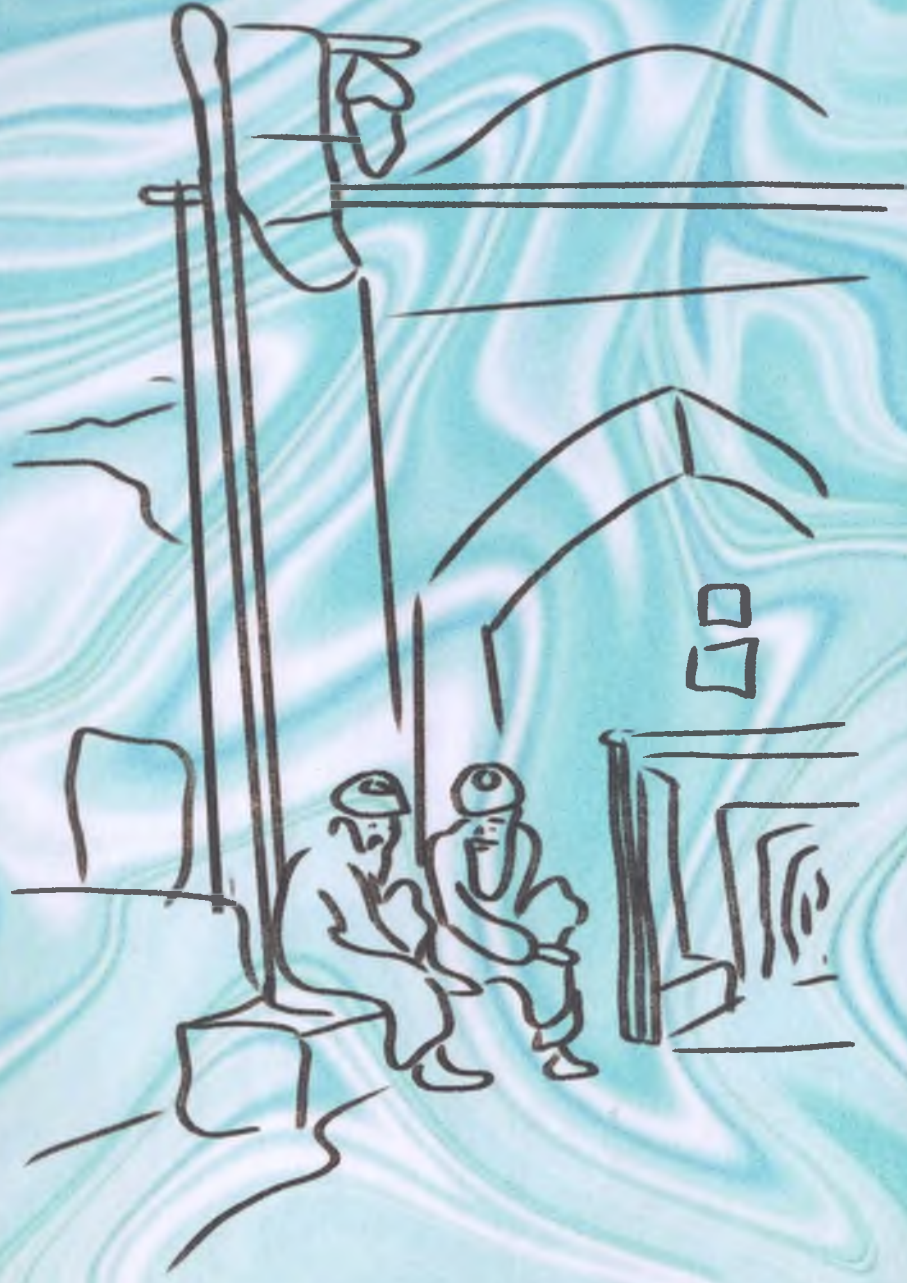

ЎЗБЕКИСТОН МУЗЕЙЛАРИДА
МИЛЛИЙ РАЊГТАСВИР КОЛЛЕКЦИЯЛАРИ

КУЛТАШЕВА НИГОРАХОН
ДАНИЯРОВНА

КУЛТАШЕВА НИГОРАХОН ДАНИЯРОВНА

**ЎЗБЕКИСТОН МУЗЕЙЛАРИДА МИЛЛИЙ
РАНГТАСВИР КОЛЛЕКЦИЯЛАРИ**

Тошкент – 2023

УЎК 75.041-055.2(575.1)(09)

КБК 85.1

Култашева Н. Д.

Ўзбекистон музейларида миллий рангтасвир коллекциялари: монография / Н.Д.Култашева. –Тошкент, Lesson press, 2023. – 172 б

Илмий муҳаррир –

Н. Р. Ахмедова, Ўзбекистон Бадий академияси академиги, санъатшунослик фанлари доктори, профессор.

Такризчилар –

Д. М. Қодирова, санъатшунослик фанлари доктори, “San’at” журнали Бош муҳаррири

Д. Р. Алимкулова, “Санъат тарихи ва назарияси” кафедраси доценти, санъатшунослик фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)

Монографияда Ўзбекистон миллий рангтасвир ривожига билан боғлиқ асосий бадий жараёнлар Ўзбекистон давлат санъат музейи, Самарқанддаги Ўзбекистон маданияти тарихи давлат музейи ва И.В.Савицкий номидаги Қорақалпоғистон Республикаси давлат санъат музейидаги рангтасвир коллекциялари асосида янгиланган методологик ёндашувда ўрганилган. миллий рангтасвир генезиси ва бадий тенденциялар ривожига тарихий-маданий жараён кесимида қўриб чиқилган.

Китоб санъатшунослик, музейшунослик ва тарих соҳасидаги мутахассисларга мўлжалланган.

Монография Камолиддин Беҳзод номидаги Миллий рассомлик ва дизайн институти ўқув-услубий Кенгашининг 2022 йил 27 октябрдаги 2022-2023 ўқув йили 3-сонли баённомасига биноан нашрга тавсия этилган.

ISBN 978-9943-9415-2-6

© Култашева Н. Д., 2023.

МУНДАРИЖА

КИРИШ.....	4
------------	---

I БОБ.

ЎЗБЕКИСТОН РАНГТАСВИРИНИ ТАДҚИҚ ЭТИШНИНГ ДОЛЗАРЪ МУАММОЛАРИ

§1.1. Миллий рангтасвирни ўрганишнинг тарихий-назарий аспектлари.....	9
--	---

§1.2. Ўзбекистон рангтасвири тарихини тадқиқ этиш замонавий музейшунослик масалалари кесимида	25
--	----

II БОБ.

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ САНЪАТ МУЗЕЙИДА МИЛЛИЙ РАНГТАСВИР КОЛЛЕКЦИЯСИ ШАКЛЛАНИШИНИНГ ТАРИХИЙ БОСҚИЧЛАРИ (XX – XXI АСР БОШИ)

§2.1. 1920-1980 йиллар ижтимоий-маданий ва ғоявий контекстида коллекциянинг шаклланиши	51
---	----

§2.2. Мустақиллик даврида коллекциянинг янгиланиши муаммолари.....	81
---	----

III БОБ.

ЎЗБЕКИСТОН РАНГТАСВИРИ МУЗЕЙ ТЎПЛАМЛАРИДА: ШАКЛЛАНИШ ТАРИХИ ВА ЎЗИГА ХОСЛИГИ

§3.1. Ўзбекистон маданияти тарихи давлат музейида рангтасвир тўпламининг шаклланиши	98
--	----

§3.2. И.В.Савицкий номидаги Қорақалпоғистон Республикаси давлат санъат музейи рангтасвир коллекцияси шаклланишидаги хусусиятлар.....	115
--	-----

ХУЛОСА	137
--------------	-----

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ	142
--	-----

ИЛЛЮСТРАЦИЯЛАР.....	152
---------------------	-----

*Ҳаётимдаги энг муҳим инсон – отам,
Дониёр Тошнўлат ўгли хотираларига
бағишлайман. Илм йўлига олиб
кирганингиз учун Раҳмат!*

КИРИШ

Интеграция жараёни кучайиб, глобаллашув чуқурлашиб бораётган ҳозирги пайтда турли халқларнинг маданий мероси ва замонавий ютуқларини қамраб олган жаҳон маданиятининг турфа хиллиги аҳамияти борган сари ўсиб бормоқда. Ўзбекистон тасвирий санъати, хусусан, рангтасвирининг ўзига хослиги халқимиз маданий меросининг маънавий-эстетик ва тарихий асослари билан белгиланади. Ўзининг тадрижий ривожланиши жараёнида доимий равишда янги пластик ғоялар билан бойиб борган миллий рангтасвир халқнинг миллий ўзига хос жиҳатларини намоиш этишга муваффақ бўлган.

Жаҳон санъатшунослигида рангтасвирни тадқиқ этишда миллий ўзига хослик, бадиий жараёнлар хусусиятлари ва ёрқин феноменлар ижоди таҳлили асосий мақсад қилиб қўйилмоқда. Кейинги пайтда XX аср санъати ривожига ҳозирги давр талаблари асосида ёндашиб, миллий санъат хусусиятларини кўрсатиб бериш долзарб аҳамият касб этмоқда. Санъат тарихидаги муайян даврлар етарлича ўрганилган бўлса-да, лекин музей коллекцияларида сақланаётган рассомлар асарлари деярли илмий нашрларда таҳлил этилмаган. Мавжуд манбаларни ўрганиш ҳамда республика музейларидаги XX аср миллий рангтасвир коллекциялари шаклланиши тарихини таҳлил қилиш номаълум бўлиб келган рангтасвир асарларини санъатшунослик илмига киритишнинг энг муқобил йўли ҳисобланади.

Замонавий санъатшуносликдаги методологик янгиланишлар жараёнида объект сифатида танланган муаммога фанлараро ёндашув ҳам тобора кенг ёйилмоқда. Хусусан, музейшуносликда эришилган тажрибаларга таянган ҳолда коллекциялардаги асарлар асосида XX – XXI аср бошлари Ўзбекистон рангтасвири ривож